

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2014-06-04 Nr. 4D-2013/2-1551
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje buvo gautas Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko pavaduotojo Gedimino Kirkilo perduotas nagrinėti X (toliau vadinamas ir pareiškėju) skundas dėl netinkamai sprendžiamų klausimų, susijusių su laisvos (neužstatytos) buvusio savininko Y iki nacionalizacijos ... turėtos žemės formavimu grąžinimui natūra.

2. Pagrindiniai pareiškėjo skunduose ir priėmimų Seimo kontrolierių įstaigoje metu kelti klausimai:

2.1. 2009-09-30 Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė sprendimą Nr. 1220 dėl privatizavimo objekto, ..., išbraukimo iš privatizuojamų objektų sąrašo (žr. pažymos 10 punktą), kad būtų įvykdytas valstybės prioritetas įsipareigojimas grąžinti žemę natūra. Bet nebuvo imtasi jokių veiksmų dėl 2007-05-09 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 497 dalyje dėl privatizavimo objekto, ..., teisinių pasekmių pašalinimo.

2.2. valstybės įmonė „A“ neteisėtai reorganizuota į uždarają akcinę bendrovę „C“, prisidengiant akcijų privatizavimu, grobstant valstybės turtą stambiu mastu;

2.3. nevykdoma Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010-09-24 nutartis (žr. pažymos 9.3 punktą);

2.4. Kauno miesto savivaldybės (toliau vadinama – Savivaldybė), Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau vadinama – Tarnyba) pareigūnų veiksmais imituojamos žemės grąžinimo natūra procedūros, uždarnosios akcinės bendrovės „B“ matininkų veiksmais neteisėtai atliekami 20692 kv. m ploto žemės sklypo dalies Nr. ...A kadastriniai matavimai, pažeidžiant galiojantį 2006 metais teismo sprendimu nustatytą turto areštą (žr. pažymos 7.1 punktą);

2.5. neteisėtai rengiami teritorijų planavimo dokumentai (imituojant teritorijų planavimą) 11 ha teritorijoje tarp

3. Pareiškėjas prašo, kad būtų priimti sprendimai:

3.1. nutraukti neteisėtą UAB „C“ 70,42 procentų akcijų paketo privatizavimą, išbraukiant šį privatizavimo objektą iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-04-30 nutarimu Nr. 391 patvirtinto sąrašo. To nepadarius, gali likti neįgyvendintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-09-30 nutarimas Nr. 1220 dalyje dėl privatizavimo objekto, ... (Nr. ...);

3.2. nutraukti neteisėtą Savivaldybės, Tarnybos Kauno miesto skyriaus, UAB „B“ vykdomą 20692 kv. m žemės sklypo Nr. ..., ..., formavimą;

3.3. besąlygiškai vykdyti nuosavybės teisių atkūrimo procedūras, **grąžinant X natūra visą laisvą (neužstatytą) 2,5 ha Y turėtą žemę tarp ...**. Tokiu šis 2,5 ha Y sklypas buvo visą laiką, tik tam pripažinti buvo dirbtinai sukuriamos įvairios kliūtys, kurios lėmė, kad jis 2007 metais buvo neteisėtai išskaidytas dalimis. Todėl **būtina, kad Y turėta žemė būtų grąžinta natūra X vienu 2,5 ha žemės sklypu.**

4. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šioje pažymoje vertintini tik Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmai, sprendžiant klausimus, susijusius su savivaldybei numatytų funkcijų natūrinės žemės formavimo mieste grąžinimui natūra vykdymu, nes Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui Raimondui Šukiui Lietuvos Respublikos Seimo 2013-04-23 nutarimu Nr. XII-257 „Dėl Raimondo Šukio paskyrimo Seimo kontrolieriumi“ perduotas pareiškėjų skundų dėl savivaldybių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiklos tyrimas.

Tyrimo metu gautos informacijos, susijusios su valstybinių institucijų pareigūnų veiksmais, vertinimas yra Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus Augustino Normanto kompetencija, todėl šiais klausimais bus pasisakyta atskiroje pažymoje.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Su skunde nurodytomis aplinkybėmis susijusi ši informacija iš Nekilnojamojo turto registro:

5.1. 2,0692 ha kitos paskirties žemės sklypas (kadastro Nr. ...), ..., Kauno m., **nuo 2006-07-24 iki 2011-03-24 buvo registruotas kaip Lietuvos Respublikos nuosavybė**, patikėjimo teise valdyta Tarnybos (kaip įregistravimo pagrindas nurodytas 2006-07-10 apskrities viršininko įsakymas Nr. 02-01-8549; **kaip išregistravimo pagrindas nurodytas 2010-01-13 apskrities viršininko įsakymas Nr. 02-01-170**). Prie juridinių faktų, susijusių su nekilnojamoju daiktu, pažymėta, kad **nuo 2006-10-20 iki 2011-03-24 buvo apribota disponavimo žemės sklypu teisė** (kaip įregistravimo pagrindas nurodytas 2006-10-20 Turto arešto aktų registro pranešimas apie turto arešto įregistravimą Nr. 0106-004075, o kaip išregistravimo pagrindas nurodyta 2006-10-17 apylinkės teismo nutartis). Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išraše su istorija pažymėta, kad šio sklypo adresas neįregistruotas adresų registre. Grafoje, kurioje fiksuojamas nekilnojamojo daikto statusas, pažymėta „išregistruotas“;

5.2. žemės sklype (kadastro Nr. ...), ..., Kauno m., buvo registruoti: **pastatas – kontrolės postas** (unikalus Nr. ...) ir **susisiekimo komunikacijos – automobilių stovėjimo aikštelė** (unikalus Nr. ...; prie Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašo su istorija grafos, kurioje fiksuojamos pastabos ir nekilnojamojo daikto aprašymas, nurodyta: **aikštelė (20312 kv. m), tvora, lauko tualetas, apšvietimo atramos**) nuo 1994-12-15 iki 2003-06-11 buvo Savivaldybės tarybos nuosavybė (kaip įregistravimo pagrindas nurodytas 1994-07-05 miesto (rajono) valdybos potvarkis Nr. 955-v), o nuo 2003-06-11 iki 2011-03-01 – Savivaldybė (kaip įregistravimo pagrindas nurodytas 1994-07-05 miesto (rajono) valdybos potvarkis Nr. 955-v ir 1995-03-28 priėmimo–perdavimo aktas, **kaip išregistravimo pagrindas nurodyta 2011-02-28 pažyma Nr. PAZ-81(15.27)**). Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išraše su istorija pažymėta, kad adresas neįregistruotas adresų registre. Grafose, kuriose fiksuojami nekilnojamojo daikto būklė ir statusas, atitinkamai pažymėta „sunaikintas“ ir „išregistruotas“;

2014-05-26 valstybės įmonės Registrų centro duomenų bazėje esančiame kadastro žemėlapyje buvusio žemės sklypo, ..., vietoje galima matyti šalia žemės sklypo, ..., esantį žymėjimą, analogišką kituose žemės sklypuose pažymėtiems statinių kontūrams.

5.3. 0,8071 ha žemės sklypo (kadastro Nr. ...), ..., savininkas nuo 2007-10-29 yra X (kaip įregistravimo teisinis pagrindas nurodytas 2007-10-01 apskrities viršininko sprendimas Nr. 7524 ir įsakymas Nr. 02-01-10424).

6. Savivaldybės tarybos **2007-12-20** sprendime Nr. T-665 pažymėta:

„[...]

2. Įpareigoti Kauno miesto savivaldybės administraciją:

2.1. kreiptis į Lietuvos Respublikos Vyriausybę dėl 1 punkte nurodytų automobilių saugojimo aikštelės ir kontrolės posto išbraukimo iš Privatizavimo objektų sąrašo;

2.2. organizuoti 1 punkte nurodyto turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti bei jo nurašymo ir išardymo procedūras;

2.3. pažymėti žemės sklypą (unikalus Nr. ...), ..., kaip laisvą (neužstatytą) žemę ir atsižvelgiant į iki nacionalizacijos turėto žemės sklypo ribas, suformuoti ir patvirtinti X natūra grąžinamos laisvos (neužstatytos) žemės sklypo planą.“

7. Aplinkybės, susijusios su Vilniaus miesto trečiojo apylinkės teismo 2006-10-17 nutarties pagrindu priimtu turto arešto aktu:

7.1. Vilniaus miesto trečiojo apylinkės teismo **2006-10-17** nutartyje administracinėje byloje Nr. ... buvo pažymėta:

„[...]

Įvykdžius 2006-10-19 paskelbtą viešąjį aukcioną, t. y. tretiesiems asmenims įsigijus minėtą žemės sklypą, esantį adresu ..., gali kilti nauji teisiniai santykiai (dėl sudarytų sutarčių, dėl išlaidų, susijusių su objekto vertės didinimu ir kt.), todėl teismo sprendimo įvykdymas pasunkėtų.

[...]

Ieškovo X [...] ieškinio reikalavimų įvykdymui užtikrinti uždrausti atsakovui Lietuvos Respublikai bei ją atstovaujančiai valstybės įmonei Valstybės turto fondui [...] perleisti kitų asmenų nuosavybėn žemės sklypą, unikalus Nr. ..., esantį ..., išskyrus žemės grąžinimą natūra ieškovui nuosavybės teisių atkūrimo tvarka.

Nutarties nuorašą siųsti: ieškovui, atsakovui, Turto arešto aktų registro tvarkymo įstaigai.“

7.2. Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo hipotekos skyriaus pažymėjime (**2006-10-23**, 051232/06) apie turto arešto akto įregistravimą turto arešto aktų registre (turto arešto akto numeris: 0106004075), adresuotame Vilniaus m. 3 apylinkės teismui, nurodyta:

„Turto arešto akto gavimo data ir laikas: 2006-10-20 09.14

Turto arešto akto įregistravimo data ir laikas: 2006-10-20 14.32

Turto arešto aktą priėmusi institucija: **Vilniaus miesto 3 apylinkės teismas**

Turto arešto akto priėmimo data ir laikas: **2006-10-17 00.00**

Asmuo, kurio reikalavimų įvykdymui užtikrinti taikomas turto areštas: X

Areštuotas turtas: žemė“

7.3. Seimo kontrolierius paprašė Centrinės hipotekos įstaigos informuoti, ar buvo koreguoti Turto arešto aktų registro duomenys, kiek jie susiję su pareiškėjo skunde nurodytu žemės sklypo, ..., arešto aktu; patikslinti, ar pareiškėjo skunde nurodyto turto arešto akto registracija buvo panaikinta.

Centrinės hipotekos įstaigos direktoriaus pavaduotojas, pavaduojantis direktorių Vaidas Valikonis **2014-04-22** rašte Nr. B5-3067(14) Seimo kontrolieriui pažymėjo:

„[...] Turto arešto aktų registre 2014-04-17 9.28 val. duomenimis nėra gauta duomenų, kuriais keičiami turto arešto akto Nr. 0106004075 duomenys.

Turto arešto aktų registre 2014-04-17 9.33 val. duomenimis nėra gauta duomenų dėl arešto nekilnojamajam daiktui, unikalus Nr. ..., panaikinimo.“

8. Aplinkybės, susijusios su laikinųjų apsaugos priemonių, susijusių su administracinės bylos nagrinėjimu, taikymu:

8.1. Kauno apygardos administracinio teismo **2007-02-06** nutartimi administracinėje byloje Nr. ... nutarta „laikina, iki įsiteisės teismo sprendimas, uždrausti Kauno miesto savivaldybės administracijai ir Kauno apskrities viršininko administracijai priimti administracinius aktus, sudaryti sandorius, taip pat atlikti bet kokius veiksmus, keičiančius ar sudarančius prielaidas ir/ar sąlygas keisti valstybinės žemės sklypo, ..., sutampančio su didžiąja dalimi X natūra grąžintino žemės sklypo, teisinį statusą.“

8.2. Kauno apygardos administracinio teismo **2008-01-02** nutartyje administracinėje byloje Nr. ... pažymėta:

„[...]

Kauno apygardos administraciniame teisme gautas **X prašymas patikslinti administracinėje byloje Nr. ... taikytą reikalavimo užtikrinimo priemonę, t. y. leisti Savivaldybės administracijai priimti administracinius aktus ir atlikti visus kitus veiksmus, reikalingus Savivaldybės tarybos 2007-12-20 sprendimui Nr. T-665 „Dėl automobilių saugojimo aikštelės ir kontrolės posto ... išbraukimo iš Kauno miesto privatizavimo objektų papildomo sąrašo“ įgyvendinti**, įskaitant, kreiptis į Lietuvos Respublikos Vyriausybę dėl žemės sklype ..., esančios automobilių saugojimo aikštelės ir kontrolės posto išbraukimo iš privatizavimo objektų sąrašo, organizuoti minėto turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti bei jo nurašymo ir išardymo procedūras, pažymėti žemės sklypą, ..., kaip laisvą (neužstatytą) žemę ir suformuoti bei patvirtinti X natūra grąžinamos laisvos (neužstatytos) žemės sklypo planą. Pareiškėjas prašyme nurodė, kad Savivaldybės tarybos 2007-12-20 sprendimo Nr. T-665 įgyvendinimas atitiktų pareiškėjo teises ir teisėtus interesus, be to, įgyvendinus šį sprendimą būtų ne teismo tvarka pašalintas pareiškėjo teisių ir teisėtų interesų pažeidimas, dėl kurio ir buvo pradėta ši byla.“

Teismas patikslino reikalavimo užtikrinimo priemonę pagal X prašymą.

9. Aplinkybės, susijusios su Savivaldybės administracijos 2004-06-03 įsakymo Nr. A-1354 „Dėl žemės sklypo prie statinių ... detaliojo plano patvirtinimo“ teisėtumo nagrinėjimu:

9.1. Kauno apygardos administracinio teismo **2007-04-11** sprendimu administracinėje byloje Nr. ... buvo panaikintas Savivaldybės administracijos 2004-06-03 įsakymas Nr. A-1354 „Dėl žemės sklypo prie statinių ... detaliojo plano patvirtinimo“ ir Kauno apskrities viršininko 2006-07-10 įsakymas Nr. 02-01-8549 „Dėl valstybinės žemės sklypo priskyrimo privatizavimo objektui“, konstatavus, kad **detaliojo planavimo procedūra buvo pradėta ne aiškiai apibrėžtam visuomenės poreikiui tenkinti arba savivaldybės funkcijoms vykdyti, bet siekiant perleisti (parduoti) objektą dėl jo nuostolingumo trečiųjų asmenų nuosavybėn; Savivaldybės deklaruojamas detaliojo planavimo tikslas prieštaravo tikriesiems atsakovo ketinimams ir tikslams. Todėl atsakovų argumentai apie žemės sklypo, ..., priskyrimą valstybės išperkamai žemei pagal Atkūrimo įstatymo 12 straipsnio 3 punktą nepagrįsti.**

9.2. **2008-01-31** Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimu Kauno apygardos administracinio teismo 2007-04-11 sprendimas buvo panaikintas ir priimtas naujas sprendimas **X reikalavimą panaikinti 2006-07-10 apskrities viršininko įsakymą Nr. 02-01-8549 atmeti, o administracinę bylą dėl X reikalavimo panaikinti Savivaldybės administracijos 2004-06-03 įsakymą Nr. A-1354 „Dėl žemės sklypo prie statinių ... detaliojo plano patvirtinimo“ nutraukti.**

9.3. **2010-09-24** Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartyje administracinėje byloje Nr. ... pažymėta:

„Pareiškėjas Kauno miesto apylinkės prokuratūros vyriausiasis prokuroras, ginantis viešąjį interesą, prašymu ir patikslintu prašymu kreipėsi į Kauno apygardos administracinį teismą, prašydamas panaikinti Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2004-06-03 įsakymą Nr. A-1354 „Dėl žemės sklypo prie statinių ... detaliojo plano patvirtinimo“; panaikinti Kauno apskrities viršininko 2006-07-10 įsakymo Nr. 02-01-8549 „Dėl valstybinės žemės priskyrimo privatizavimo objektui“ 2 ir 3 punktus.

[...]

Kauno apygardos administracinis teismas 2009-09-21 sprendimu pareiškėjo prašymą atmetė kaip nepagrįstą.

[...]

Teisėjų kolegija tokias pirmosios instancijos išvadas pripažįsta nepagrįstomis.

[...]

Įvertinus bylos aplinkybes ir nustačius, kad **Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. A-1354 „Dėl žemės sklypo prie statinių ... detaliojo plano patvirtinimo“ priimtas pažeidžiant imperatyvius teritorijų planavimo įstatymo reikalavimus, minėtas įsakymas naikintinas**, tenkinant iš dalies prokuroro prašymą.“

10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės **2009-09-30** nutarimu Nr. 1220 buvo pakeistas privatizavimo objektų sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-02-23 nutarimu Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“. **Objektas** (automobilių saugojimo aikštelė (plotas 20312 kv. m, asfaltuota, tvora, lauko tualetas, apšvietimo atramos), kontrolės postas (plotas 11,98 kv. m, pastatas medinis, 1 aukšto) ir šiam objektui priskirtas 25,0692 ha žemės sklypas, ...), kurio identifikavimo kodas – ..., buvo **išbrauktas iš privatizavimo objektų sąrašo**.

11. Informacija, susijusi su žemės formavimu X nuosavybės teisių atkūrimui:

11.1. Savivaldybės administracijos direktoriaus **2007-06-29** įsakymu Nr. A-2230 „Dėl žemės sklypo ... plano patvirtinimo“ buvo patvirtintas 8071 kv. m žemės sklypo planas nuosavybės teisėms atkurti. Į šį žemės sklypą buvo atkurtos nuosavybės teisės X: kaip patvirtina Nekilnojamojo turto registro duomenys, šio žemės sklypo įregistravimo pagrindas Kauno apskrities viršininko 2007-10-21 sprendimas Nr. 7524 ir Kauno apskrities viršininko 2007-10-21 įsakymas Nr. 02-01-10424, šis žemės sklypas nuosavybės teise priklauso X.

11.2. Savivaldybės administracijos pateiktais duomenimis, 2011-01-24 raštu Nr. 65-2-44 UAB „B“ buvo pateiktas užsakymas rengti žemės sklypo, ..., kadastrinius matavimus.

11.3. Tarnybos Kauno miesto skyrius 2013-07-16 suderino žemės sklypo ... A dalies, Kaune, ir žemės sklypo prie ..., kadastro duomenų byloje esantį žemės sklypo planą. UAB „B“ **2013-11-19** raštu Nr. GKG-0882-20131119-1, **atlikęs preliminariai laisvos (neužstatytos) žemės sklypų ... A dalies, ..., kadastrinius matavimus bei parengęs kadastro duomenų bylas**, pateikė Savivaldybės administracijos direktoriui tvirtinti kadastro duomenų bylose esančius žemės sklypų planus.

12. Tarnybos Kauno miesto skyriuje **2013-03-14** vykusio Kauno miesto teritorijoje esančios laisvos neužstatytos bei rezervuotos miesto reikmėms žemės inventorizacijos klausimams spręsti komisijos positarimo protokole Nr. 8PRT-(14.8.6.)-7 pažymėta:

„[...]

3. SVARSTYTA. Dėl kadastrinių matavimų procedūrų nutraukimo (X [...]).

Skyriaus vedėja D. Tamulevičienė informavo, kad Savivaldybės administracijos Urbanistikos ir architektūros skyrius kreipėsi į Skyrių dėl kadastrinių matavimų procedūrų nutraukimo X.

NUTARTA. [...]

Siūlyti Savivaldybės administracijai parengti žemės sklypų planus (schemas), kurie skirti gražinti natūra turėtoje vietoje X ir šiuos planus (schemas) patvirtinti Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais. Patvirtinus planus derinti su X.“

13. **2013-10-03** pareiškėjo kreipimesi, adresuotame UAB „B“ generaliniam direktoriui D, nurodyta:

„**Jūsų bendrovės buvau kviečiamas į 2011-04-18 ir 2011-05-30 vykdomus kadastrinius 20692 m² žemės sklypo, ... (su statiniais), matavimus. Adresas ... Adresų registre galiojo dar 2011-05-31.**

Iki šios dienos nesu iš Jūsų gavęs nei **2011-04-18** žemės sklypo ribų paženklinimo–parodymo akto, nei žemės sklypo kadastro duomenų lentelės, nors reikalavote, kad 2011-05-13 pasirašyčiau ant **jų pagrindu 2011-05-02 parengto žemės sklypo plano**. Jo kopiją su Jūsų asmenišku parašu išdavėte man 2011-05-13.

Todėl prašau man išduoti visų dokumentų, pagal kuriuos vykdėte kadastrinius matavimus 2011-04-18 ir 2011-05-30 adresu ..., bei visų minėtų matavimų pagrindu parengtų dokumentų tinkamai patvirtintas kopijas.

Tuo pačiu noriu pastebėti, kad:

- 1) Žemės 2,07 ha sklypui, ..., nuo 2006-10-20 galioja TAAR įregistruotas Areštas 2006-10-17 Vilniaus 3-ios apylinkės teismo nutarties pagrindu, kuri leidžia minėtame sklype vykdyti tik veiksmus, susijusius su žemės grąžinimu natūra X;
- 2) **Žemės 20692 m² sklypas (buv. ...) realiai buvo atlaisvintas tik 2011-09-06, todėl nuosavybės teisių atkūrimo, grąžinant žemę natūra X, procedūros buvo galimos tik realiai atlaisvinus žemės sklypą;**
- 3) Bet kokie **dokumentai** (įskaitant ir Nr. ... 20692 m² planą), susiję su 20692 m² žemės sklypu su statiniais, ..., ir jo duomenimis, **parengti iki 2011-09-06, yra iki sklypo galimai realaus atlaisvinimo datos, prieštaraus:**
 - a) 2009-09-30 Nr. 1220 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimui ir valstybės priimtiems prioritetiniams įsipareigojimams grąžinti žemę natūra;
 - b) 2009-10-19 LVAT išaiškinimui administracinėje byloje Nr. ...;
 - c) pažeis tuo pačiu 2006-10-17 Vilniaus 3-ios apylinkės teismo nutartį ir 2006-10-20 TAAR įregistruotą Areštą 2,07 ha žemės sklypui ...;

ir t. t.“

2013-09-03 gavau Jūsų bendrovės matininko E 2013-08-23 raštą be numerio, kuriuo pateikiami priedai – du 2012-05-21 žemės sklypų paženklinimo–parodymo Aktai ir 2013-06-21 parengtų 2-jų žemės sklypų planų fragmentai, ant kurių neatsispindi planus rengusiųjų pavardės, parašai, suderinimai su Tarnyba ir t. t., nors minėti dokumentai suderinti Tarnyboje jau 2013-07-16.

Todėl prašau išaiškinti man raštu, pateikti tai patvirtinančius dokumentus, kokiu pagrindu, kokiu tikslu turėčiau rašyti savo pastabas ir dėl kokių matavimų, jei man 2013-08-23 raštu pateikiamų dokumentų kopijos nėra tinkamai patvirtintos, jei **žemės sklypų ribų paženklinimo–parodymo aktai parengti 2012-05-21, o žemės sklypų planai parengti 2013-06-21** – gal dar kokių matavimų, kurių nežinau, pagrindu ?

Tuo labiau, kad Jūsų bendrovėje 2013-09-13 mums susipažinimui pateiktose kadastrinių duomenų bylose net nematėme jokių duomenų dėl 2011-04-18 įvykusių matavimų, kaip ir eilės kitų dokumentų, o 1,5657 m² ploto žemės sklype su statiniais, ..., matavimai 2011-05-30 ir 2012-05-21 vykdomi remiantis Atkūrimo planu, nenurodant jo rekvizitų, kai sklypo kadastro duomenų lentelėje nurodomas jau kitas dokumentas – Kauno m. 2003 m. Bendrasis planas, vietoje p–p. Aktuose mistinio Atkūrimo pl.

Atsakymą man prašau pateikti raštu.“

14. Tarnybos 2013-11-20 rašte Nr. 1SS-(7.5.)-2458 pažymėta:

„Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-09-30 nutarimu Nr. 1220 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-02-23 nutarimo Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ iš Kauno miesto privatizavimo objektų sąrašo buvo išbrauktas kontrolės postas (unikalus Nr. ...) ir automobilių stovėjimo aikštelė (unikalus Nr. ...) bei šiam objektui suformuotas 2,0692 ha žemės sklypas, ... (kadastro Nr. ...). Įsigaliojus šiam nutarimui, ši teritorija neatitinka valstybės išperkamos žemės požymių, todėl šioje teritorijoje gali būti formuojami žemės sklypai grąžinimui natūra.

[...]

Savivaldybės administracija 2013-05-30 raštu Nr. R15-371 informavo Tarnybą, kad rengia žemės sklypų, kurie skirti grąžinti natūra turėtoje vietoje, planus (schemas) be savininko (naudotojo) X derinimo, nes jis atsisako juose pasirašyti. **Parengti žemės sklypų, kurie skirti grąžinti natūra turėtoje vietoje planai (schemas), bus tvirtinami Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais.**

UAB „B“ 2013-06-27 raštu Nr. S130628-001 pateikė Tarnybos Kauno miesto skyriui žemės sklypo prie ... ir žemės sklypo Nr. ... A dalies kadastro duomenų bylas su prašymu jas suderinti. Tarnybos Kauno miesto skyrius suderino pateiktas kadastro duomenų bylas ir 2013-07-16 grąžino jas UAB „B“.

Tarnybos Kauno miesto skyriui gavus iš Savivaldybės administracijos grąžinamo natūra

1,5657 ha žemės sklypo ... A dalies Kaune, ir 0,071 ha žemės sklypo prie ..., kadastro duomenų bylas su Savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintais bei suderintais šių žemės sklypų planais, Tarnybos Kauno miesto skyrius galės priimti sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo į šią likusią buvusio savininko Y turėtą žemę, grąžinant ją natūra.“

15. Pareiškėjo skunduose ir priėmimuose minima informacija dėl galimai nusikalstamos pareigūnų ir matininkų veikos, sprendžiant klausimus, susijusius su žemės grąžinimui natūra formavimu, pagal kompetenciją buvo perduota teisėsaugos institucijoms:

15.1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius **2012-05-28** pažymoje Nr. 4D-2011/4-1570 „Dėl X skundo prieš Kauno miesto savivaldybės administraciją“ Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui rekomendavo „inicijuoti tyrimo atlikimą ir įvertinti, ar sprendžiant klausimus, susijusius su kontrolės punkto ir automobilių stovėjimo aikštelės likvidavimu ir X natūra grąžintino žemės sklypo laisvos (neužstatytos) žemės plote formavimu, Nekilnojamojo turto registro duomenų keitimu, kiek tai susiję su visam žemės sklypui, ..., nustatyto arešto išregistravimu, [...] gatvėje vietos Kauno miesto savivaldybės tarybos 2010-12-16 sprendimu Nr. T-751 patvirtintu Kauno miesto degalinių išdėstymo specialiuoju planu nustatymu, nėra galimai nusikalstamos veikos.“;

15.2. **2013-04-23** nutarimu ikiteisminis tyrimas baudžiamojoje byloje Nr. ... buvo nutrauktas;

15.3. Kauno apygardos prokuratūros Pirmojo skyriaus vyriausiojo prokuroro Juozo Aurylos **2013-06-12** nutarime konstatuota:

„[...]

Ikiteisminis tyrimas pradėtas dėl galimos nusikalstamos veikos, numatytos LR BK 300 str. 1 d., t. y. dėl Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos bei Kauno miesto savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamento Miesto tvarkymo skyriaus dokumentų. Kitos nukentėjusiojo X apklausose ir jo papildomai pateiktuose pareiškimuose minimos aplinkybės apie galimą dokumentų klastojimą Kauno apygardos administracinio teismo raštinėje, **neteisėtų matavimo veiksmų organizavimą yra niekuo nepagrįstos jo prielaidos, jose neižvelgta jokios galimos nusikalstamos veikos požymių, ikiteisminis tyrimas nepradėtas [...]**

[...]

LR BPK 166 str. yra numatyta, kad ikiteisminis tyrimas pradedamas ir „prokurorui ar ikiteisminio tyrimo pareigūnui patiems nustačius nusikalstamos veikos požymius.“ Susipažinus su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir įvertinus visus esamus faktinius duomenis, konstatuotina, kad **valstybės tarnautojai, vykdydami savo pareigas, neatliko veiksmų, turinčių nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių**, todėl ikiteisminis tyrimas pagal LR BK 228 str., 229 str., nebuvo pradėtas ir todėl darytina išvada, kad prokuroras M. Kuzminovas tinkamai vadovavosi BPK 166 str. nuostatomis bei tinkamai organizavo ir vadovavo ikiteisminiam tyrimui. Taigi tyrimo metu **nenustatyta, kad valstybės tarnautojai būtų piktnaudžiavę savo tarnybine padėtimi ar viršiję įgaliojimus**. Įvertinus visus byloje esamus faktinius duomenis, konstatuotina, kad ikiteisminis tyrimas atliktas pilnai, išsamiai, objektyviai, o valstybės tarnautojai, vykdydami savo pareigas, nepadarė veikų, turinčių LR BK 228 str. 1 d., 229 str. nusikaltimų požymių, todėl ikiteisminis tyrimas išvardintais straipsniais ir nebuvo pradėtas. [...]

16. Su pareiškėjo skunde nurodytomis aplinkybėmis susiję klausimai buvo nagrinėjami teismo tvarka:

16.1. Pareiškėjas kreipėsi į Kauno apygardos administracinį teismą, **nurodydamas, kad 2010-12-16 Savivaldybės taryba sprendimu Nr. T-751 patvirtino Kauno miesto degalinių išdėstymo specialųjį planą. Pareiškėjo teigimu, specialusis planas toje dalyje, kurioje numatyta degalinės vieta ... gatvėje, yra neteisėtas ir pažeidžia jo teises ir interesus**. Pareiškėjas prašė teismo panaikinti šio sprendimo dalį dėl degalinės Nr. ... gatvėje, vietos nustatymo ir įpareigoti Savivaldybės administraciją išregistruoti iš Teritorijų planavimo dokumentų registro visus žemės sklypo, ..., detaliojo planavimo dokumentus, patvirtintus Savivaldybės administracijos direktoriaus 2004-06-03 įsakymu Nr. A-1354.

16.2. LVAT 2012-03-16 nutartimi perdavė administracinę bylą nagrinėti Panevėžio apygardos administraciniam teismui.

16.3. Panevėžio apygardos administracinis teismas **2013-01-29** sprendimu administracinėje byloje Nr. ... atmetė X skundą. Teismas konstatavo:

„[...]

Specialiojo plano organizatorius į pareiškėjo pretenziją atsižvelgė ir iš Tarybos 2010-12-16 sprendimu Nr. T751 patvirtinto Specialiojo plano sprendinių išbraukė degalinę Nr. ..., kurios buvimo vieta galimai buvo numatyta Šiais duomenimis teismas neturi pagrindo abejoti. Be to, šiuo metu žemės sklypas, ..., yra laisva (neužstatyta) žemė, nes valstybinis žemės sklypas (unikalus Nr. ...) išregistruotas 2011-03-24 iš Nekilnojamojo turto registro, o statiniai (unikalus Nr. ...), buvę ..., iš Nekilnojamojo turto registro išregistruoti 2011-03-07. Taip pat pažymėtina, kad Savivaldybės administracija pateikė Tarybos Kauno miesto žemėtvarkos skyriui ginčo teritorijos kartografinę medžiagą, kurioje pažymėta laisva (neužstatyta) žemė prie ... miesto žemėtvarkos skyriui pažymėjus medžiagoje buvusio savininko turėtų žemės sklypų ribas, pagal šią medžiagą Savivaldybės administracijos direktorius organizuos žemės sklypų formavimą, kadastrinių matavimų rengimą ir patvirtins parengtus žemės sklypų planus, skirtus nuosavybės teisių į žemę atkūrimui natūra. Tuo tarpu pareiškėjas jokių įrodymų, patvirtinančių, kad teritorijoje prie ... gatvės, į kurią jis pretenduoja atkurti nuosavybės teises, vis dar yra numatyta degalinės vieta, nepateikė. Teismas taip pat nenustatė tokius pareiškėjo teiginius patvirtinančių duomenų, todėl konstatuotina, kad **pareiškėjo reikalavimas panaikinti aukščiau minėtą Savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-751 dalyje dėl degalinės Nr. ... gatvėje, vietos nustatymo, yra nepagrįstas.**

[...]

Jokio kito šiuo metu galiojančio detaliojo plano, įregistruoto Teritorijų planavimo registre, dėl teritorijos ..., nėra, todėl pareiškėjo reikalavimas įpareigoti Savivaldybės administraciją išregistruoti iš teritorijų planavimo dokumentų registro visus žemės sklypo, ..., detaliojo planavimo dokumentus, patvirtintus Savivaldybės administracijos direktoriaus 2004-06-03 įsakymu Nr. A-1354, **netenkinamas.**“

16.4. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014-02-04 nutartimi administracinėje byloje Nr. ... Panevėžio apygardos administracinio teismo **2013-01-29** sprendimas paliktas nepakeistas, o X apeliacinis skundas atmestas.

17. Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovės Kauno apskrityje Inesos Klimaitės–Mašalienės **2014-01-24 reikalavime** Nr. 8-4, adresuotame Savivaldybės administracijos direktoriui, pažymėta:

„Vyriausybės atstovo Kauno apskrityje tarnyboje išnagrinėjus X kreipimąsi dėl Savivaldybės administracijos direktoriaus veiksmų **nustatyta, kad Savivaldybės administracijos direktorius iki šiol nėra pateikęs informacijos kartografinėje medžiagoje apie laisvą (neužstatytą) žemę buvusio savininko Y nuosavybės teise valdytos žemės 2,5 ha tarp [...].**

Savivaldybės administracijos Urbanistikos skyriaus 2011-04-07 raštu Nr. 40-2-575 pateikta **informacija apie preliminarią laisvą (neužstatytą) žemę negali būti laikoma informacija kartografinėje medžiagoje apie laisvą iki 1995-06-01 Kauno mieste nustatyta tvarka priskirtoje teritorijoje esančią žemę.** Šiuo raštu pateiktas apie 20692 kv. m ploto žemės sklypo Nr. ... planas yra **parengtas anksčiau, nei buvo atlaisvintas žemės sklypas, vykdam:**

1) Savivaldybės tarybos 2007-12-20 sprendimą Nr. T-665 „Dėl automobilių saugojimo aikštelės ir kontrolės posto ... išbraukimo iš Kauno miesto privatizavimo objektų papildomo sąrašo“;

2) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-09-30 nutarimą Nr. 1220 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-02-23 nutarimo Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“;

3) Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010-09-24 sprendimą administracinėje byloje Nr. ..., kuriuo buvo panaikintas Savivaldybės administracijos direktoriaus 2004-06-03 įsakymas Nr. A-1354 „Dėl žemės sklypo prie statinių ... detaliojo plano patvirtinimo“.

Savivaldybės taryba 2007-12-20 sprendimu Nr. T-665 „Dėl automobilių saugojimo aikštelės ir kontrolės posto ... išbraukimo iš Kauno miesto privatizavimo objektų papildomo sąrašo“ įpareigojo Savivaldybės administraciją:

1) kreiptis į Lietuvos Respublikos Vyriausybę dėl sprendimo 1 punkte nurodytų automobilių saugojimo aikštelės ir kontrolės posto išbraukimo iš Privatizavimo objektų sąrašo:

2) organizuoti sprendimo 1 punkte nurodyto turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti bei jo nurašymo ir išardymo procedūras;

3) **pažymėti žemės sklypą** (unikalus Nr. ...), ..., **kaip laisvą (neužstatytą) žemę** ir, atsižvelgiant į iki nacionalizacijos turėto žemės sklypo ribas, **suformuoti ir patvirtinti X natūra grąžinamos laisvos (neužstatytos) žemės sklypo planą**.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2009-09-30 nutarimu Nr. 1220 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-02-23 nutarimo Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ pašalino kliūtį žemės grąžinimo pareiškėjui procese – išbraukė iš privatizavimo objektų sąrašo privatizavimo objektą Nr. ...: automobilių saugojimo aikštelę (plotas 20312 kv. m, asfaltuota, tvora, lauko tualetas, apšvietimo atramos), kontrolės postą (plotas 11,98 kv. m, pastatas medinis, 1 aukšto) ir šiam objektui priskirtą 2,0692 ha žemės sklypą. Šios nutarimo dalies tikslas atskleistas nutarimo projekto pažymoje įrašytoje pastaboje: „Kauno miesto savivaldybės tarybos 2007-12-20 sprendimas Nr. T-665 ir 2009-07-16 sprendimas Nr. T-449 nutraukti objekto privatizavimo programos įgyvendinimą ir išbraukti objektą iš privatizavimo objektų sąrašo. Objektas reikalingas įgyvendinti valstybės prisiimtus įsipareigojimus grąžinti laisvą (neužstatytą) žemę natūra pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą. Privatizavimo programa skelbta 1 kartą, privatizavimas sustabdytas teismo sprendimu“.

Šis Vyriausybės nutarimas buvo įvertintas ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010-09-24 sprendime administracinėje byloje Nr. ..., kuriuo buvo panaikintas detalusis planas ... (šia apimtimi pakeičiant pirmosios instancijos teismo sprendimą).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Savivaldybės tarybos 2007-12-20 sprendime Nr. T-665 duotas pavedimas Savivaldybės administracijai – pažymėti žemės sklypą (unikalus Nr. ...), ..., kaip laisvą (neužstatytą) žemę ir, atsižvelgiant į iki nacionalizacijos turėto žemės sklypo ribas, suformuoti ir patvirtinti X natūra grąžinamos laisvos (neužstatytos) žemės sklypo planą – **buvo suformuluotas siekiant pašalinti kliūtis nuosavybės teisių atkūrimo procese** ir savo tikslą pasiekė. Tačiau šis pavedimas *neatleidžia* Savivaldybės administracijos direktoriaus nuo pareigos veikti teisės aktų nustatyta tvarka, nes Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 (1999-11-11 nutarimo Nr. 1274 redakcija) patvirtintos Lietuvos Respublikos nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos 106¹ punkte (iki 2011-04-23 106 punktas) nustatyta tvarka *privalu* vadovautis atkuriant nuosavybės teises į žemę, iki 1995-06-01 buvusią miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose, natūra grąžinant laisvą (neužstatytą) žemę turėtoje vietoje.

Be to, Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui 2010-09-24 sprendimu Nr. ... panaikinus kaip neteisėtą detalųjį planą, ..., teisinė padėtis turėjo būti grąžinta į pradinę padėtį, t. y. **nebegalima disponuoti panaikinto detaliojo sklypo ..., plano duomenimis ir informacija apie laisvą (neužstatytą) žemę galėjo būti teikiama tik visiškai likvidavus ir pašalinus laikinų statinių (kontrolės posto ir kt.) ir stovėjimo aikštelės asfalto dangos liekanas, ir visiškai sutvarkius teritoriją**. Tai, kad žemės, į kurios grąžinimą natūra pretenduoja X, paviršius išlygintas ir sutvarkytas, išvežus visas statybines atliekas tik 2011-09-09 patvirtintą Savivaldybės administracijos 2011-11-22 [...] Nr. R15-899-(K13/17) X.

Kauno miesto savivaldybės administracijos urbanistikos skyriaus 2011-04-07 raštu Nr. 40-2-575 Tarybos Kauno miesto skyriui pateikta informacija apie preliminarai laisvą (neužstatytą) žemę (t. y. apie 20692 kv. m ploto žemės sklypo Nr. ... planas), kurioje **pateikti ne tik sklypo duomenys, sutampantys su Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010-09-24 sprendimu**

administracinėje byloje Nr. ... **panaikinto sklypo, ..., detaliojo plano duomenimis, bet ir statinio (kontrolės posto) ribos ir vieta. Galima daryti išvadą, kad pagal šį planą/žemės sklypas tuo metu buvusių adresu ..., yra užimtas statiniais.**

Savivaldybės administracijos direktorius tik po Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2010-09-24 sprendimo administracinėje byloje Nr. ... įvykdymo ir tik po 2011-09-09 kada buvo visiškai atlaisvinta ir sutvarkyta (be statinių duomenų) ir privalėjo pateikti informaciją **apie laisvą (neužstatytą) žemę tarp [...]. Minėta, kad Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą įstatymo įgyvendinimo tvarkos 106¹ punkto nuostatos nenumato laisvos (neužstatytos) žemės turėtoje vietoje gražinimo natūra proceso remiantis ne informacija kartografinėje medžiagoje apie laisvą (neužstatytą žemę), o informacija apie preliminariai laisvą (neužstatytą) žemę, pateikta naudojantis teismo panaikinto detaliojo plano duomenimis, neatspindinčiais nei faktinės, nei teisinės situacijos.**

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 2 straipsnio 1 dalimi, 4 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktais, 5 straipsnio 2 dalies 1 punktu, reikalauju:

neatidėliojant įvykdyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 patvirtintos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą įstatymo įgyvendinimo tvarkos 106¹ punkte įtvirtintas savivaldybės administracijos direktoriaus pareigas, t. y. pateikti Tarnybos Kauno miesto skyriui informacija apie laisvą (neužstatytą) žemę tarp [...].

Šis reikalavimas turi būti apsvarstytas per savaitę nuo gavimo dienos ir apie priimtą sprendimą turi būti pranešta per 10 dienų nuo jo priėmimo dienos.“

18. Savivaldybės administracijos direktoriaus Dainiaus Ratkelio **2014-02-06** rašte Nr. (33.208)R-889 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovo Kauno apskrityje 2014-01-24 reikalavimo Nr. 8-4“ pažymėta:

„Išnagrinėjusi Vyriausybės atstovės Kauno apskrityje tarnybos 2014-01-24 reikalavimą Nr. 8-4, Savivaldybės administracija **2014-02-06** raštu Nr. (33.208)R-871 **kreipėsi į Tarnybos Kauno miesto skyrių su prašymu nustatyti ir pažymėti kartografinėje medžiagoje laisvos (neužstatytos) valstybinės žemės sklypo, skirto nuosavybės teisėms į buvusio savininko Y iki 1940 m. turėtą žemę atkurti, ribas.**

Savivaldybės administracija, gavusi iš Tarnybos Kauno miesto skyriaus žemės sklypų kartografinėje medžiagoje pažymėtas turėto žemės sklypo ribas, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymu ir Atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057, 106¹ punktu, **pakartotinai organizuos kadastrinių matavimų atlikimo tolimesnes procedūras.**“

19. Savivaldybės administracijos direktoriaus Dainiaus Ratkelio **2014-02-06** raštu Nr. (33.208)R-871 „Dėl laisvos (neužstatytos) žemės sklypų planų“, adresuotame Tarnybos Kauno miesto skyriui, pažymėta:

„Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimo Nr. 1057, **Savivaldybės administracijos Urbanistikos ir architektūros skyrius nagrinėja Kauno miesto savivaldybės teritorijos kartografinę medžiagą su tikslu nustatyti dar likusios laisvos (neužstatytos) žemės sklypus gražinimui natūra iki 1995 m. buvusios Kauno miesto teritorijos ribose.**

Prašome skubos tvarka nustatyti ir pažymėti kadastro žemėlapiu ištraukoje M 1:2000 laisvos (neužstatytos) valstybinės žemės sklypo, skirto nuosavybės teisėms į buvusio savininko Y iki 1940 m. turėtą žemę atkurti, ribas.“

20. Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovės Kauno apskrityje Inesos Klimaitės–Mašalienės **2014-02-27** rašte Nr. 10-51, adresuotame Savivaldybės administracijos direktoriui D. Ratkeliui ir pareiškėjui, pažymėta:

„Vyriausybės atstovas Kauno apskrityje 2014-01-24 reikalavimu Nr. 8-4 kreipėsi į Savivaldybės administracijos direktorių neatidėliojant įvykdyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 patvirtintos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos 106¹ punkte įtvirtintas savivaldybės administracijos direktoriaus pareigas, t. y. pateikti Tarnybos Kauno miesto skyriui informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę tarp [...].

Savivaldybės administracijos 2014-02-06 raštu Nr. (33.208)R-871 „Dėl laisvos (neužstatytos) žemės sklypų planų“ Tarnybos Kauno miesto skyriui buvo:

- 1) Pateikta kadastro žemėlapis M 1:2000 ištraukos kopija;
- 2) Pranešta, kad Urbanistikos ir architektūros skyrius nagrinėja Kauno miesto savivaldybės teritorijos kartografinę medžiagą tikslu nustatyti dar likusios laisvos (neužstatytos) žemės sklypus grąžinimui natūra iki 1995 m. buvusios Kauno miesto teritorijos ribose;
- 3) Paprašyta skubos tvarka nustatyti ir pažymėti kadastro žemėlapis ištraukoje M 1:2000 laisvos (neužstatytos) valstybinės žemės sklypo, skirto nuosavybės teisėms į buvusio savininko Y iki 1940 m. turėtą žemę atkurti, ribas.
- 4) Atkreipiamame **Savivaldybės administracijos direktoriaus** dėmesį į tai, kad, vykdydamas Vyriausybės atstovo Kauno apskrityje 2014-01-24 reikalavimą Nr. 8-4, jis **turi pateikti Tarnybos Kauno miesto skyriui informaciją kartografinėje medžiagoje apie laisvą (neužstatytą) žemę, kuri pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 3 punktą nepriskirta valstybės išperkamai žemei, o tuo atveju, kai miestų teritorijų dalių, žemės sklypų grupių, žemės sklypų detalieji planai ar žemės valdos projektai nepatvirtinti arba jų nėra, – apie detaliai nesuplanuotas miesto teritorijas.**

Savivaldybės administracijos 2014-02-06 raštu Nr. (33.208)R-871 „Dėl laisvos (neužstatytos) žemės sklypų planų“ **nebuvo pateikta reikalaujama informacija, nes laisva (neužstatyta) žemė, kuri nepriskirta valstybės išperkamai, nebuvo pažymėta.**

Reikalaujame nedelsiant pateikti Tarnybos Kauno miesto skyriui informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę tarp [...], kuri nepriskirta valstybės išperkamai, tuo įvykdant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 patvirtintos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos 106¹ punkte įtvirtintas savivaldybės administracijos direktoriaus pareigas.

Papildomai persiunčiame Jums pagal kompetenciją nagrinėti X 2014-02-20 kreipimąsi, prašydami užtikrinti, kad būtų tinkamai įvykdytos žemės šiam piliečiui grąžinimo natūra procedūros ir **nutraukti kadastriniai matavimai pagal žemės sklypo planą Nr. ... (aplinkybės buvo nurodytos 2014-01-24 reikalavime Nr. 8-4 ir apie atsižvelgimą į jas pranešta Jūsų 2014-02-06 raštu Nr. (33.208)R-889)). [...]**“

21. Savivaldybės administracijos direktoriaus D. Ratkelio **2014-03-13** rašte Nr. (33.208)2-1677 Vyriausybės atstovei Kauno apskrityje pažymėta:

„Savivaldybės administracija, išnagrinėjusi Vyriausybės atstovo Kauno apskrityje tarnybos 2014-02-27 raštą Nr. 10-51, **2014-03-12** raštu Nr. 70-2-695 pateikė Tarnybos Kauno miesto skyriui kartografinėje medžiagoje pažymėtos laisvos (neužstatytos) žemės tarp [...] schemą.

Savivaldybės administracija, gavusi iš Tarnybos Kauno miesto skyriaus dokumentus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymu ir Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057, 106¹ punktu, pateiks Paslaugų teikėjui naujai organizuoti laisvos (neužstatytos) valstybinės žemės tarp [...], kadastrinių matavimų atlikimą ir parengtų dokumentų perdavimą Tarnybos Kauno miesto skyriui.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

22. Pagal **Lietuvos Respublikos Konstitucijos** nuostatas:

5 straipsnio 3 dalis:

„Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“

23. Pagal 1994-07-07 **Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo** Nr. I-533 (2008-09-15 įstatymo Nr. X-1722 redakcija su pakeitimais) nuostatas:

4 straipsnio 1 dalies 6 ir 10 punktai:

„1. Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra:

[...]

6) *Savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo.* Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus.

[...]

10) *veiklos skaidrumo.* Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma.“

24. Pagal 1997-07-01 **Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo** Nr. VIII-359 (2002-10-29 įstatymo Nr. IX-1157 redakcija su pakeitimais) nuostatas:

5 straipsnio 2 dalies 1 punktas:

„2. Nuosavybės teisės į žemę, iki 1995-06-01 buvusių miestams nustatyta tvarka priskirtose teritorijose, atkuriamos:

1) grąžinant natūra laisvą (neužstatytą) žemę turėtoje vietoje piliečiui ar piliečiams bendrosios nuosavybės teise, taip pat piliečiui, nuosavybės teise turinčiam pastatus, jo naudojamą teritoriją planavimo dokumentuose nustatytų ribų žemės sklypą, išskyrus žemę, pagal šio įstatymo 12 straipsnį priskirtą valstybės išperkamai žemei, ir žemę, kurios susigrąžinti turėtoje vietoje pilietis nepageidauja. Grąžinamos natūra laisvos (neužstatytos) žemės plotas sumažinamas iki 1 ha ploto žemės sklypo dydžio, jeigu jame yra suprojektuoti žemės sklypai, perduodami neatlygintinai piliečiams individualiai statybai pagal šio straipsnio 2 dalies 3 punktą ir jų negalima suprojektuoti kitose miesto teritorijose dėl laisvos (neužstatytos) žemės šiame mieste trūkumo. **Laisvos (neužstatytos) žemės plotuose grąžinamų natūra turėtoje vietoje žemės sklypų formavimą ir jų planų rengimą Vyriausybės nustatyta tvarka ir sąlygomis organizuoja ir planus tvirtina savivaldybės administracijos direktorius.**“

18 straipsnio 1 dalis:

„1. Šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytos institucijos turi išnagrinėti piliečių prašymus ir priimti sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo per 6 mėnesius nuo dokumentų, patvirtinančių nuosavybės teises ir giminystės ryšį, pateikimo bei kitų šiame įstatyme nurodytų dokumentų parengimo dienos.“

25. Pagal **Nekilnojamojo turto registro įstatymo** nuostatas:

16 straipsnis. Nekilnojamojo turto registre įregistruotų daiktinių teisių į nekilnojamąjį daiktą ir juridinių faktų išregistravimas

„1. Nekilnojamojo turto registre įregistruota daiktinė teisė į nekilnojamąjį daiktą išregistruojama, jeigu pateikiami įstatymų nustatyti dokumentai, patvirtinantys, kad ta daiktinė teisė pasibaigė arba pasikeitė daiktinės teisės turėtojas.

2. Nekilnojamojo turto registre įregistruotas juridinis faktas išregistruojamas, jeigu pateikiami įstatymų nustatyti dokumentai, patvirtinantys, kad juridinis faktas pasibaigė. Įregistruoti juridiniai

faktai, susiję su nekilnojamaisiais daiktais, daiktinėmis teisėmis į juos ir šių teisių suvaržymais, išregistruojami atitinkamo nekilnojamojo daikto registro įrašė panaikinant žymą.“

[...]

4. Nekilnojamojo turto registre įregistruotų daiktinių teisių į nekilnojamąjį daiktą ir juridinių faktų išregistravimo tvarką nustato Nekilnojamojo turto registro nuostatai.“

22 straipsnis. Daiktinių teisių į nekilnojamąjį daiktą, šių teisių suvaržymų ir juridinių faktų įregistravimo nekilnojamojo turto registre teisiniai pagrindai

„Daiktinių teisių į nekilnojamąjį daiktą atsiradimą, juridinius faktus patvirtinantys dokumentai, kuriais remiantis šios teisės, jų suvaržymai bei juridiniai faktai registruojami nekilnojamojo turto registre, yra:

1) valstybės institucijos sprendimas;

2) teismo sprendimas, nutartis, nutarimas, nuosprendis;

3) įstatymų nustatytų institucijų ar pareigūnų sprendimas areštuoti turtą, o įsigaliojus Turto arešto aktų registro įstatymui – turto arešto aktų registro dokumentai; [...].“

26. Pagal 1998-05-12 **Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo** Nr. VIII-729 (2002-05-23 įstatymo Nr. IX-900 redakcija su pakeitimais) nuostatas:

23 straipsnio 6 dalis:

„[...] 6. Valstybės ir savivaldybių turtas, pripažinus jį nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, nurašomas, išardomas ir likviduojamas Vyriausybės nustatyta tvarka.“

27. Pagal **Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo** nuostatas:

2 straipsnis:

„Žemės reformos tikslai: užtikrinant gamtos išteklių apsaugą, įgyvendinti asmenų teisę į žemės nuosavybę bei naudojimą įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis grąžinant neteisėtai nusavintą žemę, [...]“

16 straipsnio 1 dalis:

„1. Žemės reformą įgyvendina Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos. [...]“

18 straipsnis. Skundų dėl žemės reformos vykdytojų sprendimų pateikimo ir nagrinėjimo tvarka:

„[...]“

2. Skundus dėl žemės reformos metu suformuotų žemės sklypų tinkamumo, žemės privatizavimui, nuomai ir perdavimui neatlygintinai naudotis parengtų dokumentų ir įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimų neatitikties iki sprendimo dėl valstybinės žemės įsigijimo, nuomos ar perdavimo neatlygintinai naudotis priėmimo nagrinėja Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos teritoriniai padaliniai.

3. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos teritorinių padalinių sprendimai ir veiksmai (neveikimas), išskyrus sprendimus atkurti nuosavybės teises, suteikti žemės sklypą nuosavybėn neatlygintinai, parduoti, išnuomoti ar perduoti naudotis neatlygintinai žemės sklypą, skundžiami Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos vadovui išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka.

4. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos vadovo priimtas sprendimas gali būti skundžiamas Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

[...]

9. Tuo atveju, jeigu nustatoma, kad sprendimai dėl nuosavybės teisių į žemę atkūrimo ar valstybinės žemės suteikimo nuosavybėn neatlygintinai, pardavimo, nuomos, perdavimo neatlygintinai naudotis priimti pažeidžiant įstatymų nustatytą tvarką ir jeigu dėl to nekyla ginčų, sprendimą gali panaikinti arba jį pakeisti sprendimą priėmęs Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos vadovas ar jo įgaliotas teritorinio padalinio vadovas.“

28. Pagal 1999-11-04 Lietuvos Respublikos turto arešto aktų registro įstatymo Nr. VIII-1375 nuostatas:

12 straipsnis. Turto arešto aktų registro duomenų pakeitimo tvarka

„Turto arešto aktų registro duomenys keičiami, kai hipotekos skyriui pateikiamas dokumentas (sprendimas, nutartis, nutarimas, papildomas turto arešto aktas ir kt.), kuriuo pakeistas ar papildytas įregistruotasis turto arešto aktas ar panaikintas dalies areštuoto turto areštas, arba kai yra gautas turto registro tvarkymo įstaigos pranešimas apie areštuoto turto duomenų pasikeitimą. Duomenų pakeitimo turto arešto aktų registre tvarką nustato šio registro nuostatai.“

13 straipsnis. Turto arešto aktų išregistravimas

„Turto arešto aktas (jo pakeitimas) išregistruojamas Turto arešto aktų registro nuostatų nustatyta tvarka, remiantis:

1) turto arešto aktą priėmusios institucijos, teismo (teisėjo) sprendimu (nutartimi) arba kitos institucijos ar pareigūno, turinčio teisę panaikinti turto arešto aktą, sprendimu;

2) turto pardavimo (perdavimo išieškotojui) aktu, jei turtas parduotas (perduotas išieškotojui) Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.“

29. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-03-05 nutarimu Nr. 314 patvirtintų **Turto arešto aktų registro nuostatų** (2012-03-05 nutarimo Nr. 314 redakcija su pakeitimais) reikalavimus:

„1. Turto arešto aktų registro nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja Turto arešto aktų registro (toliau – registras) paskirtį, jo objektus, registro valdytoją ir registro tvarkytoją, jų teises ir pareigas, registro duomenų, registro informacijos, registruoti pateiktų dokumentų ir (arba) jų kopijų tvarkymą, sąveiką su kitais registrais, registro duomenų ir registro informacijos saugą, teikimą ir perdavimą užsienio valstybėms, registro finansavimą, reorganizavimą ir likvidavimą.

[...]

3. Registro objektai yra teismų, antstolių, prokurorų, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos, kitų valstybės institucijų ir pareigūnų turto arešto aktai, kuriais įstatymų nustatytais pagrindais ir tvarka laikinai priverstinai apribojamos teisės į Lietuvos Respublikoje esantį turtą jį areštuojant.

[...]

19. Registre kaupiami ir tvarkomi šie duomenys apie turto arešto aktus:

19.1. gauto dokumento registravimo gautų dokumentų žurnale data ir laikas, dokumento registracijos numeris;

19.2. turto arešto aktą, jo pakeitimą ar sprendimą panaikinti turto arešto aktą priėmusi institucija (pavadinimas, buveinė), pareigūnas (vardas, pavardė);

19.3. turto arešto akto priėmimo vieta, data ir laikas;

19.4. turto arešto akto įregistravimo, išregistravimo, duomenų įrašymo ir keitimo registre data, laikas;

[...]

33. Registro duomenys keičiami, kai registro tvarkytojui elektroniniu būdu pateikiami dokumento (sprendimo, nutarties, nutarimo, papildomo turto arešto akto ar kito), kuriuo pakeistas ar papildytas įregistruotas turto arešto aktas ar panaikintas dalies areštuoto turto areštas, duomenys arba gautas turto registro tvarkytojo pranešimas apie areštuoto turto duomenų pasikeitimą.

34. Turto arešto aktas iš registro išregistruojamas:

34.1. remiantis turto arešto aktą priėmusios institucijos, teismo sprendimo (nutarties) arba kitos institucijos ar pareigūno, turinčių teisę panaikinti turto areštą, sprendimo duomenimis;

34.2. remiantis turto pardavimo (perdavimo išieškotojui) akto duomenimis, kai turtas parduotas (perduotas išieškotojui) Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka;

34.3. remiantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 150 straipsnio 3 dalyje nurodytu antstolio pranešimu apie laikinųjų apsaugos priemonių taikymo pabaigą;

34.4. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 147 straipsnio 6 dalyje nustatytais atvejais;

34.5. pasibaigus turto arešto terminui.

35. Turto arešto aktai išregistruojami ne vėliau kaip per 8 darbo valandas nuo turto arešto akto panaikinimo faktą patvirtinančių duomenų gavimo Centrinėje hipotekos įstaigoje.“

30. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-19 nutarimu Nr. 1250 patvirtinto **Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo** nuostatas:

„1. Šis Aprašas reglamentuoja valstybės ir savivaldybių nematerialiojo ir ilgalaikio bei trumpalaikio materialiojo turto (toliau vadinama – turtas) pripažinimą nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti ir sprendimų jį nurašyti priėmimą, taip pat jo nurašymą, išardymą ir likvidavimą.

[...] 4. Valstybės ir savivaldybių turtas pripažįstamas nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės arba savivaldybės įstaigoje, valstybės arba savivaldybės įmonėje sudarytos komisijos pasiūlymu ir valstybės arba savivaldybės įstaigos, valstybės arba savivaldybės įmonės vadovo sprendimu.

[...] 14. Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymą ir likvidavimą turto valdytojo sudaryta komisija **įformina pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti nematerialiojo ir ilgalaikio materialiojo turto nurašymo ir likvidavimo aktu** (2 priedas) arba pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti trumpalaikio turto nurašymo ir likvidavimo aktu (3 priedas), **kuri tvirtina valstybės įstaigos arba įmonės, savivaldybės įstaigos arba įmonės vadovas.**“

31. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 patvirtintos **Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos** (1999-11-11 nutarimo Nr. 1274 redakcija su pakeitimais) nuostatas:

„106. [...] Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos vadovas arba jo įgaliotas žemėtvarkos skyriaus vedėjas sprendimą atkurti nuosavybės teises į žemę, iki 1995-06-01 buvusią miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose, **natūra gražinant laisvą (neužstatytą) žemę turėtoje vietoje priima pagal savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintus žemės sklypų planus.**

Piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į miestuose esančius žemę, mišką ir vandens telkinius nagrinėja žemėtvarkos skyriai, vadovaudamiesi:

šios tvarkos 12 punkte nurodytais dokumentais;

nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų byla, kai piliečiai prašo grąžinti šį žemės sklypą natūra turėtoje vietoje arba perduoti nuosavybėn neatlygintinai;

savivaldybės administracijos direktoriaus pateiktais individualiai statybai ir kitai paskirčiai suprojektuotų privatizuotinių žemės sklypų miestuose detaliesiais planais ar žemės sklypo planais, prilyginamais detaliojo teritorijų planavimo dokumentams;

savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintais žemės sklypų planais, kai piliečiams gražinama natūra laisva (neužstatyta) žemė, iki 1995-06-01 buvusi miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose.

[...]

106¹. Atkuriant nuosavybės teises į žemę, iki 1995-06-01 buvusią miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose, natūra gražinant laisvą (neužstatytą) žemę turėtoje vietoje privaloma vadovautis toliau nurodyta tvarka.

Savivaldybės administracijos direktorius per mėnesį nuo žemėtvarkos skyriaus prašymo suteikti informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę pateikimo pagal nustatytą tvarka patvirtintus miestų teritorijų dalių, žemės sklypų grupių, žemės sklypų detaliuosius planus pateikia žemėtvarkos skyriui informaciją kartografinėje medžiagoje apie laisvą (neužstatytą) žemę, kuri pagal šio įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 3 punktą nepriskirta valstybės išperkamai žemei,

o tuo atveju, kai miestų teritorijų dalių, žemės sklypų grupių, žemės sklypų detalieji planai nepatvirtinti arba jų nėra, – apie detaliai nesuplanuotas miesto teritorijas.

Žemėtvarkos skyrius, gavęs informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę, per mėnesį šioje kartografinėje medžiagoje pažymi savininko turėto žemės sklypo ribas, remdamasis turima (išlikusia) arba kartografuota planine medžiaga. Turėto žemės sklypo ribos kartografuojamos pagal Metodinius nurodymus dėl žemės valdymo nuosavybės teisėmis faktą įrodančių papildomų dokumentų nagrinėjimo tvarkos, patvirtintus Žemės ir miškų ūkio ministerijos 1997-10-31 įsakymu Nr. 634. Žemės sklypas nekartografuojamas toje miesto teritorijos dalyje, kurioje buvo rėžių sistema. Čia nustatoma kaimo riba, plotas ir buvusių savininkų skaičius.

[...] **Žemėtvarkos skyrius, miesto detaliai nesuplanuotų arba jau suprojektuotų pagal miestų teritorijų dalių, žemės sklypų grupių, žemės sklypų detaliuosius planus teritorijų kartografinėje medžiagoje pažymėjęs turėto žemės sklypo ribas, per 20 darbo dienų raštu pateikia ją savivaldybės administracijos direktoriui, išskyrus kartografinę medžiagą tos miesto teritorijos, kurioje buvo likusi rėžių sistema, o ten, kur likusi rėžių sistema, – kartografuoto kaimo ribas, plotą, ir prašo savivaldybės administracijos direktoriaus:**

suprojektuoti žemės sklypą;

organizuoti žemės sklypo kadastrinius matavimus pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-04-15 nutarimu Nr. 534;

patvirtinti nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų byloje esantį žemės sklypo planą, kuriame turi būti nurodyti šie kadastro duomenys: pagrindinė žemės naudojimo paskirtis, naudojimo būdas, specialiosios žemės naudojimo sąlygos, nustatytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarime Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“, taip pat suprojektuoti siūlomi servitutai (jeigu jų reikia). Žemės sklypo naudojimo būdas nustatomas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintą sąrašą.

Savivaldybės administracijos direktorius, gavęs iš žemėtvarkos skyriaus kartografinę medžiagą, kurioje pažymėtos savininko turėto žemės sklypo ribos miesto detaliai nesuplanuotose teritorijose, įsakymu paskiria savivaldybės administracijos valstybės tarnautojus, atsakingus už natūra gražinamos laisvos (neužstatytos) žemės sklypo ribų projektavimą. Šios ribos projektuojamos žemėtvarkos skyriaus pateiktoje kartografinėje medžiagoje, atsižvelgiant į savininko turėtos žemės ribas. Suprojektuotas natūra gražinamos laisvos (neužstatytos) žemės sklypas turi būti tinkamas naudoti pagal savivaldybės bendrajame plane nustatytą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir naudojimo būdą.

Suprojektavus natūra gražinamos laisvos (neužstatytos) žemės sklypo ribas miesto detaliai nesuplanuotose teritorijose ir teritorijose, kuriose parengti detalieji planai, atliekami žemės sklypo kadastriniai matavimai. Savivaldybės administracijos direktorius organizuoja nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų bylos rengimo paslaugų pirkimą Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto nuostatų nustatyta tvarka suderinus nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų bylą su žemėtvarkos skyriumi, savivaldybės administracijos direktorius tvirtina nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų byloje esantį žemės sklypo planą.

Savivaldybės administracijos direktorius žemės sklypo projektavimą, kadastrinių matavimų rengimą organizuoja ir nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų byloje esantį žemės sklypo planą patvirtina ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo žemėtvarkos skyriaus prašymo suteikti informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę pateikimo dienos ir kartu su kitais dokumentais (duomenimis) pateikia juos žemėtvarkos skyriui.

Žemėtvarkos skyrius, gavęs iš savivaldybės administracijos nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų bylą ir šioje byloje esantį ir savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintą žemės sklypo planą:

suformuoja žemės sklypą (patvirtina jo kadastro duomenis);

nustato žemės sklypo plane suprojektuotus servitutus. Sprendimas nustatyti servitutus priimamas kartu su sprendimu suformuoti žemės sklypą;

raštu pakviečia piliečius, turinčius teisę į nuosavybės teisių atkūrimą (toliau – pretendentai), susipažinti su savivaldybės administracijos direktoriaus pateiktais dokumentais (duomenimis).“

[...]

111. į miestuose turėtą žemę, iki 1995-06-01 buvusią miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose, grąžinant laisvą (neužstatytą žemę natūra turėtoje vietoje, **žemėtvarkos skyrius priima sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo per 3 mėnesius nuo savivaldybės administracijos direktoriaus žemės sklypų planų patvirtinimo.**“

32. Pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002-12-30 įsakymu Nr. 522 patvirtintų **Nekilnojamojo turto objektų kadastrinių matavimų ir kadastro duomenų surinkimo bei tikslinimo taisyklių** nuostatas:

„11. Kadastriniai matavimai atliekami pagal teritorijų planavimo detaliuosius ir specialiuosius planus, institucijų, atsakingų už žemės sklypų formavimo valstybinėje žemėje organizavimą, patvirtintus žemės sklypų planus, naudojant topografinius planus bei kitą geodezinę ir topografinę medžiagą.“

33. Pagal Lietuvos Respublikos žemės ir miškų ūkio ministerijos 1998-04-23 įsakymu Nr. 207 patvirtintos **Žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimo ir įgyvendinimo metodikos** (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2011-12-16 įsakymo Nr. 3D-928 redakcija su pakeitimais) nuostatas:

„3. Žemėtvarkos projektai arba projektui prilyginami planai rengiami tik kaimo gyvenamosiose vietovėse bei teritorijose, nustatyta tvarka priskirtose miestams po 1995-06-01.

[...]

53. Pretendentai, nesutinkantys su jiems projektuojamų žemės sklypų ribomis ir vieta, savo pasiūlymus bei pretenzijas gali teikti raštu per visą žemėtvarkos projekto rengimo laikotarpį iki žemėtvarkos projekto viešo svarstymo rezultatų aptarimo ir jo metu žemėtvarkos skyriui, kuris privalo per 20 darbo dienų nuo pasiūlymų ir pretenzijų pateikimo raštu juos išnagrinėti bei atsakyti pretendentai. Žemėtvarkos skyrius pateiktus pasiūlymus bei pretenzijas nagrinėja kartu su projekto autoriumi. Sprendimą dėl gautų pretenzijų ir pasiūlymų pagrįstumo priima žemėtvarkos skyriaus vedėjas. Jeigu nustatoma, kad pretendentų pasiūlymai ir pretenzijos pagrįstos, žemėtvarkos skyrius įpareigoja projekto autorių per 15 darbo dienų nuo pasiūlymo ar pretenzijos išnagrinėjimo patikslinti žemėtvarkos projektą. Atmetant pretenziją ar pasiūlymą turi būti nurodyti atmetimo motyvai. Žemėtvarkos skyriaus vedėjo priimtas sprendimas atmesti pretenzijas ar pasiūlymus gali būti skundžiamas Nacionalinės žemės tarnybos vadovui Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 18 straipsnyje nustatyta tvarka.“

Teismų praktika

34. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03 konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, **kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi** nepiktnaudžiauti jiems nustatytomis galiomis, **nepažeisti teisės aktų reikalavimų.** Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...].

[...] Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime ir 2004-11-05 išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...].“

Išvados

35. Atsižvelgiant į tyrimo informaciją, išvadas tikslinga pateikti atskiromis dalimis:

35.1. dėl laisvos (neužstatytos) žemės grąžinimui natūra X formavimo;

35.2. dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo.

Dėl laisvos (neužstatytos) žemės grąžinimui natūra X formavimo

36. Šio tyrimo objektas – Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmai, sprendžiant laisvos (neužstatytos) buvusio savininko Y iki nacionalizacijos turėtos žemės grąžinimui natūra X formavimo klausimus.

37. Sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo miestuose Tarybos pareigūnai priima pagal Savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintus žemės sklypų planus, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo (žr. pažymos 24 punktą) ir Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos (žr. pažymos 31 punktą) nuostatomis.

Sprendimai dėl nuosavybės teisių atkūrimo priimami, savivaldybės administracijos direktoriui kartografinėje medžiagoje pateikus žemėtvarkos skyriui informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę.

Į miestuose turėtą žemę, iki 1995-06-01 buvusių miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose, grąžinant laisvą (neužstatytą) žemę natūra turėtoje vietoje, žemėtvarkos skyrius priima sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo per 3 mėnesius nuo savivaldybės administracijos direktoriaus žemės sklypų planų patvirtinimo.

Savivaldybės administracijos direktorius žemės sklypo projektavimą, kadastrinių matavimų rengimą organizuoja ir nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų byloje esantį žemės sklypo planą patvirtina **ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo žemėtvarkos skyriaus prašymo suteikti informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę pateikimo dienos** ir kartu su kitais dokumentais (duomenimis) pateikia juos žemėtvarkos skyriui.

38. Atsižvelgiant į pareiškėjo teiginius dėl pareigūnų nusikalstamos veikos, sprendžiant klausimus, susijusius su laisvos (neužstatytos) žemės grąžinimui natūra formavimu, Seimo kontrolierius turimą informaciją perdavė teisėsaugos institucijoms įvertinti pagal kompetenciją (žr. pažymos 15.1 punktą). Įvertinę pareiškėjo teiginius, susijusius su matavimo veiksmų organizavimu, **prokurorai procesiniuose sprendimuose konstatavo nusikalstamos veikos požymių nebuvimą** (žr. pažymos 15.2 ir 15.3 punktus).

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Seimo kontrolieriai netiria prokurorų, ikiteisminio tyrimo pareigūnų procesinių sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo. Vadovaujantis šia įstatymo nuostata, Seimo kontrolierius nevertina prokurorų priimtų procesinių sprendimų teisėtumo.

39. Teismo tvarka buvo nagrinėjamas klausimas dėl 2010-12-16 Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-751 patvirtinto Kauno miesto degalinių išdėstymo specialiojo plano teisėtumo (žr. pažymos 16 punktą). Pažymėtina, kad **pareiškėjas skunde teismui buvo nurodęs, jog šio specialiojo plano klausimas tiesiogiai susijęs su jo nuosavybės teisių į Y iki nacionalizacijos turėtą žemę Kaune atkūrimu** (žr. pažymos 16.1 punktą).

Šis klausimas teismo tvarka buvo baigtas nagrinėti **2014-02-04**, Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui konstatavus Panevėžio apygardos administracinio teismo 2013-01-29 sprendimo tinkamumą (žr. pažymos 16.4 punktą), t. y. konstatavus pareiškėjo reikalavimo įpareigoti Savivaldybės administracijos direktorių išregistruoti iš Teritorijų planavimo dokumentų registro visus žemės sklypo, ..., detaliojo plano dokumentus, patvirtinančius,

Atsižvelgiant į Nekilnojamojo turto objektų kadastrinių matavimų ir kadastro duomenų surinkimo bei tikslinimo taisyklių nuostatas, kad kadastriniai matavimai atliekami pagal teritorijų

planavimo detaliuosius ir specialiuosius planus (žr. pažymos 32 punktą), darytina išvada, kad žemės sklypų kadastrinių matavimų pagrindu parengtų žemės sklypų planų tinkamumo klausimas tiesiogiai sietinas su specialiojo plano sprendinių teisėtumu.

40. Teisėsaugos institucijoms priėmus procesinius sprendimus dėl informacijos, susijusios su pareiškėjo nuosavybės teisių atkūrimu, galimai nusikalstamos veikos aspektu, teismo tvarka priėmus sprendimą dėl pareiškėjo teiginių, susijusių su Kauno miesto degalinių išdėstymo specialiojo plano teisėtumu, laisvos (neužstatytos) žemės formavimo X grąžinimui natūra klausimas spręstinas teisės aktų nustatyta tvarka.

41. Apibendrinant tyrimo informaciją, susijusią su Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos 106¹ punkte Savivaldybės administracijos direktoriui numatytos pareigos organizuoti laisvos (neužstatytos) žemės suformavimo grąžinimui natūra (nagrinėjamu atveju – Y iki nacionalizacijos Kaune turėtos žemės grąžinimo X natūra) procesą bei patvirtinti natūra grąžintinos žemės sklypo planą, atkreiptinas dėmesys į sekančius momentus:

41.1. susidariusi situacija, kai Tarnybos teritorinis padalinys (Kauno skyrius) neturi galimybės priimti sprendimo dėl likusios laisvos (neužstatytos) Y iki nacionalizacijos Kauno mieste turėtos žemės grąžinimo natūra, nes nepatvirtintas X grąžintinos natūra laisvos (neužstatytos) žemės planas;

41.2. X natūra grąžintinos laisvos (neužstatytos) Y iki nacionalizacijos turėtos žemės formavimo klausimas nagrinėjamu atveju galėjo būti sprendžiamas, tik likvidavus žemės sklype, ..., buvusius statinius;

41.3. natūra grąžintino žemės sklypo ženklinimo darbai buvo atliekami ir pareiškėjui siūlyta suderinti žemės sklypo dokumentus 2011-04-18, 2011-05-30, t. y. **kai nekilnojamasis turtas, kurio eksploatacijai buvo suformuotas žemės sklypas, ..., dar nebuvo likviduotas**, t. y. automobilių stovėjimo aikštelė ir kontrolės punktas dar nebuvo išbraukti iš Savivaldybės buhalterinės apskaitos;

41.4. neaišku, koku pagrindu laisvos (neužstatytos) žemės planavimas (schemoje laisvos neužstatytos žemės žymėjimu pažymėta ir už buvusio savininko Y turėtos žemėvaldos šiaurinės ribos esanti teritorija) vykdomas **visame detaliuoju planu patvirtinto žemės sklypo, ..., plote** (teismo sprendimu detalusis planas vėliau panaikintas), kai šiam objektui yra galiojantis turto arešto aktų registre registruotas turto areštas.

Naikinant žemės sklypo, ..., registraciją Nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje, buvo panaikinti ir šiam nekilnojamojo turto objektui nustatyti registracijos įrašai apie turto arešto aktą. Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad turto arešto aktų įregistravimo procedūra yra griežtai reglamentuota, numatant konkrečius dokumentus, kurių pagrindu gali būti išregistruojamas turto arešto aktas (žr. pažymos 28 ir 29 punktus);

41.5. Atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos 106¹ punkte savivaldybės administracijos direktoriui nustatyta pareiga pateikti žemėtvarkos skyriui informaciją kartografinėje medžiagoje apie laisvą (neužstatytą) žemę, nepriskirtą valstybės išperkamai žemei (per mėnesį nuo tokio žemėtvarkos skyriaus prašymo gavimo dienos).

Pagal šią nuostatą yra tik du galimi variantai, sprendžiant klausimą dėl žemės formavimo grąžinimui natūra pretendams į nuosavybės teisių atkūrimą: arba priskirti žemę valstybės išperkamai (įstatyme nustatytu konkrečiu pagrindu) žemei, arba pažymėti žemę laisva (neužstatyta), grąžintina natūra pretendams į nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimą.

Atsižvelgiant į tyrimo informaciją bei teisinį reglamentavimą, **neaišku, kuo vadovaujantis X natūra grąžintinos Y iki nacionalizacijos Kauno mieste turėtos žemės formavimo procese Savivaldybės administracija naudoja formuluotę „preliminariai laisva (neužstatyta) žemė“**. Tokios formuluotės naudojimas sudaro pagrindą manyti, kad pažymima ne visa laisva (neužstatyta) natūra grąžintina buvusio savininko iki nacionalizacijos turėta žemė. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad tokia formuluotė nenumatyta nei Atkūrimo įstatyme, nei

Atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkoje, todėl konstatuotina, kad pažeidžiamas vienas svarbiausių vietos savivaldos veiklos principų – teisėtumo principas, numatantis, jog savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus (žr. pažymos 23 punktą).

Be to, vietos savivaldos įstatyme įtvirtintas **veiklos skaidrumo principas** reikalauja, kad savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma (žr. pažymos 23 punktą).

42. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, **tenka konstatuoti, kad netinkamai sprendžiant laisvos (neužstatytos) buvusio savininko Y iki nacionalizacijos Kaune turėtos žemės suformavimo X grąžinimui natūra klausimą, pažeidžiamas Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos 106¹ punkto reikalavimas per tris mėnesius nuo žemėtvarkos skyriaus prašymo pateikti kartografinėje medžiagoje informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę, pareiškėjo teisę į tinkamą nuosavybės teisių atkūrimą** (žr. pažymos 24 punktą) bei Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas atsakingo valdymo principas, numatantis, kad valdžia tarnauja žmonėms (žr. pažymos 22 punktą), **veiklos skaidrumo ir teisėtumo principai** (žr. pažymos 23 punktą). Todėl vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **X skundas dėl Kauno miesto savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų, sprendžiant klausimą dėl žemės sklypo suformavimo grąžinimui natūra, pripažintinas pagrįstu.**

43. Atsižvelgiant į tai, kad valstybės politiką žemėtvarkos, geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro srityse formuoja, šios valstybės politikos įgyvendinimą organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, tikslinga siūlyti šiai institucijai:

43.1. pateikti išvadą dėl galimybės, administracine tvarka panaikinus 2007 priimtą sprendimą dėl dalies natūrinės žemės sugrąžinimo X, spręsti klausimą dėl Y iki nacionalizacijos Kaune turėtos žemės grąžinimo natūra suformavimo vientisu žemės sklypu, nes:

43.1.1. 2007 metais X natūra buvo grąžinta tik dalis Y turėtos žemės, argumentuojant likusios žemės priskyrimu valstybės išperkamai žemei;

43.1.2. 2004-06-03 Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. A-1354, kuriuo patvirtintas žemės sklypo detalusis planas prie statinių, ..., 2010-09-24 teismo tvarka buvo pripažintas neteisėtu;

43.1.3. Savivaldybės administracijos direktorius iki šiol nėra patvirtinęs likusios laisvos (neužstatytos) X natūra grąžintino Y iki nacionalizacijos turėtos žemės sklypo plano;

43.1.4. pareiškėjo teigimu, natūra grąžintina žemė išskaidyta dalimis neteisėtai, pažeidžiant pareiškėjo teisę į tinkamą nuosavybės teisių atkūrimą.

43.2. nesant galimybės spręsti laisvos (neužstatytos) Y iki nacionalizacijos Kaune turėtos žemės suformavimo grąžinimui natūra X klausimą šios pažymos 51.2 punkte nurodytu būdu (vientisu žemės sklypu), pateikti išvadas:

43.2.1. kaip ir kokių dokumentų pagrindu turi būti sprendžiamas likusios laisvos (neužstatytos) X natūra grąžintinos Y iki nacionalizacijos Kaune turėtos žemės formavimas, įvertinant iki šiol atliktus grąžintinos žemės formavimo veiksmus, 2006-10-17 Vilniaus miesto trečiojo apylinkės teismo nutartimi nustatyto turto arešto akto galiojimo faktą, bei grafiniame medžiagoje fiksuotus statinio kontūrus;

43.2.2. ar iki natūra grąžintinos žemės suformavimo kadastriniais matavimais turi būti priimtas sprendimas dėl laisvos (neužstatytos) X natūra grąžintinos žemės kartografinėje medžiagoje patvirtinimo.

44. Dėl pareiškėjo prašymo išreikalausiti dokumentus, kuriais remiantis buvo atliekami natūra

grąžintinos žemės kadastriniai matavimai iš juos vykdžiusios UAB „B“, pažymėtina, kad šios bendrovės matininkų atliktų veiksmų pagrindu nebuvo priimtas joks sprendimas, o Savivaldybės administracija pakeitė ir paslaugų teikėją, ir poziciją dėl natūra grąžintinos žemės formavimo (pateiks Paslaugų teikėjui naujai organizuoti laisvos (neužstatytos) valstybinės žemės tarp [...], kadastrinių matavimų atlikimą ir parengtų dokumentų perdavimą Tarnybos Kauno miesto skyriui). Atsižvelgiant į tai, Seimo kontrolieriaus nuomone, pirmiau nurodytą pareiškėjo prašymą tenkinti netikslinga.

Dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo

45. Nuosavybės teisių atkūrimas natūra – viena iš žemės reformos sričių (žr. pažymos 27 punktą).

Skundus dėl žemės reformos metu suformuotų žemės sklypų tinkamumo nagrinėja Tarnybos teritoriniai padaliniai. Tačiau žemės reformos įstatymo 18 straipsnyje numatyta tik žemės reformos **vykdytojų** sprendimų apskundimo tvarka. Žemės reformą įgyvendina Tarnyba.

Miestuose žemės sklypų formavimo natūriniam grąžinimui funkcija priskirta savivaldybių administracijų direktoriams (sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo, grąžinant laisvą (neužstatytą) žemę natūra, Tarnybos vadovas arba jo įgaliotas žemėtvarkos skyriaus vedėjas priima pagal savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintą žemės sklypo planą) (žr. pažymos 24 punktą). Kadangi savivaldybės administracijų direktoriai, skirtingai nei Tarnybos teritoriniai padaliniai, nepriskirtini reformos vykdytojų kategorijai, **pagrįstai kyla klausimas, kaip turėtų būti sprendžiamas klausimas, iškilus ginčui, pretendentai į nuosavybės teisių atkūrimą pareiškus pretenzijas dėl laisvos (neužstatytos) natūra grąžintinos žemės mieste formavimo (iki kadastrinių matavimų atlikimo).**

Kaip matyti iš šioje pažymoje nagrinėjamo praktinio pavyzdžio, laisvos (neužstatytos) buvusio savininko iki nacionalizacijos turėtos žemės formavimo grąžinimui natūra procesas ne vienerius metus užtruko galimai ir dėl pretendento reiškiamų pretenzijų dėl žemės sklypo formavimo ir dokumentų rengimo nagrinėjimo tvarkos teisės aktuose nebuvimo. Pareiškėjas nuo 2011 metų kelia klausimą dėl pirminėje laisvos (neužstatytos) Y Kaune turėtos žemės nustatymo stadijoje netinkamai parengtų dokumentų, kurių pagrindu turi būti organizuojami ir atliekami natūra grąžintinos žemės kadastriniai matavimai.

Jei žemės sklypų kaimo vietovėse formavimo metu pareikštų pretenzijų nagrinėjimo tvarka yra aiškiai reglamentuota (žr. pažymos 33 punktą), **nuostatų dėl laisvos (neužstatytos) natūra grąžintinos žemės sklypų formavimo miestuose metu pareikštų pretenzijų nagrinėjimo Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos 106¹ punkte nėra.** Galimai šis teisinio reglamentavimo trūkumas sąlygoja eilę metų besitęsiančius daug laiko ir lėšų sąnaudų pareikalaujančius skundų tyrimus valstybinėse institucijose, vilkinimą tinkamai įgyvendinti teisės aktų reikalavimus ir pretendentų teisių į tinkamą nuosavybės teisių į žemę atkūrimą pažeidimus.

46. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad **teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai, jose negali būti dviprasmybių** (Konstitucinio Teismo 2003-05-30, 2004-01-26 nutarimai).

47. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei į tai, kad pareiškėjo skunde nurodytas klausimas aktualus nagrinėjant žemės sklypų formavimo miestuose metu iškilusias pretenzijas, **tikslinga siūlyti Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Algirdui Butkevičiui:**

apsvarstyti galimybę Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 patvirtintoje Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkoje (1999-11-11 nutarimo Nr. 1274 redakcija su pakeitimais)

reglamentuoti pretenzijų, kilusių, sprendžiant natūra grąžintinų žemės sklypų miestuose formavimo klausimus, nagrinėjimo tvarką.

48. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **X skundo dalis dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo pripažintina pagrįsta.**

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

49. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalį dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų, sprendžiant laisvos (neužstatytos) žemės sklypo formavimo grąžinimui natūra X klausimus, pripažinti pagrįsta.**

50. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalį dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo pripažinti pagrįsta.**

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

51. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 6, 8 ir 15 punktais, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius siūlo:**

51.1. **Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Algirdui Butkevičiui** – apsvarstyti galimybę Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 patvirtintoje Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkoje (1999-11-11 nutarimo Nr. 1274 redakcija su pakeitimais) reglamentuoti pretenzijų, kilusių, sprendžiant natūra grąžintinų žemės sklypų miestuose formavimo klausimus, nagrinėjimo tvarką.

51.2. **Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui prof. Vigiliui Juknai** – pateikti išvadą dėl galimybės, administracine tvarka panaikinus 2007 priimtą sprendimą dėl dalies natūrinės žemės sugrąžinimo X, spręsti klausimą dėl Y iki nacionalizacijos Kaune turėtos žemės grąžinimo natūra suformavimo vientisu žemės sklypu, nes:

51.2.1. 2007 metais X natūra buvo grąžinta tik dalis Y turėtos žemės, argumentuojant likusios žemės priskyrimu valstybės išperkamai žemei;

51.2.2. 2004-06-03 Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. A-1354, kuriuo patvirtintas žemės sklypo detalusis planas prie statinių, ..., 2010-09-24 teismo tvarka buvo pripažintas neteisėtu;

51.2.3. Savivaldybės administracijos direktorius iki šiol nėra patvirtinęs likusios laisvos (neužstatytos) X natūra grąžintino Y iki nacionalizacijos turėtos žemės sklypo plano;

51.2.4. pareiškėjo teigimu, natūra grąžintina žemė išskaidyta dalimis neteisėtai, pažeidžiant pareiškėjo teisę į tinkamą nuosavybės teisių atkūrimą.

51.3. **Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui prof. Vigiliui Juknai** – nesant galimybės spręsti laisvos (neužstatytos) Y iki nacionalizacijos Kaune turėtos žemės suformavimo grąžinimui natūra X klausimą šios pažymos 51.2 punkte nurodytu būdu (vientisu žemės sklypu), pateikti išvadas:

51.3.1. kaip ir kokių dokumentų pagrindu turi būti sprendžiamas likusios laisvos (neužstatytos) X natūra grąžintinos Y iki nacionalizacijos Kaune turėtos žemės formavimas, įvertinant iki šiol atliktus grąžintinos žemės formavimo veiksmus, 2006-10-17 Vilniaus miesto trečiojo apylinkės teismo nutartimi nustatyto turto arešto akto galiojimo faktą, bei grafinėje medžiagoje fiksuotus statinio kontūrus;

51.3.2. ar iki natūra grąžintinos žemės suformavimo kadastriniais matavimais turi būti priimtas sprendimas dėl laisvos (neužstatytos) X natūra grąžintinos žemės kartografinėje

medžiagoje patvirtinimo.

51.4. **Kauno miesto merui Andriui Kupčinskui** – inicijuoti ir užtikrinti tarnybinio patikrinimo atlikimą, kurio metu būtų įvertinti Savivaldybės administracijos direktoriaus, turėjusio užtikrinti laisvos (neužstatytos) natūra grąžintinos žemės sklypo plano buvusio savininko Y iki nacionalizacijos Kaune turėtos žemėvaldos ribose patvirtinimą grąžinimui X natūra, veiksmai (neveikimas).

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių, Kauno miesto savivaldybės administraciją ir X informuoti raštu iki 2014-06-30.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys